

Presentatie wederopbouw-wandelroutes Ooijpolder

Het Supplement, 23 april 2019

Joep Kruijssen

1. Op de voorpagina van *De Rozet* van afgelopen week staat het bericht dat er een waarschijnlijke koper is gevonden voor “onze Sint-Bartholomaeuskerk”. Dat zou een mooie oplossing zijn voor de onzekere toekomst van dit monumentale gebouw uit 1826 op goed honderd meter hier vandaan én voor het behoud van de eredienst in Beek.

Het is niet de eerste keer dat de toekomst van de grote Bartholomaeus in het geding is. In september en oktober 1944 werd de kerk door inslaande granaten zwaar getroffen, brandden het schip en de pastorie uit en gingen de kostbare gebrandschilderde ramen en het hele kerkarchief verloren. In 1952 begon de restauratie en de wederopbouw.

2. Niet alleen de Bartholomaeus moest na de oorlog worden herbouwd, maar half Beek lag in scherven; en alle dorpskerken in de Ooijpolder waren beschadigd of verbrand, ook de Laurentius in Kekerdom, de Remigius in Leuth en de Hubertus in Ooij. En niet alleen de kerken, maar ook talloze boerderijen en bedrijven en woonhuizen werden bij de operaties Market Garden en Veritable tussen september 1944 en april 1945 beschadigd. Die verwoestingen tussen de frontlinies van het Duitse leger en de geallieerden bepaalden het gezicht van het laatste halve jaar van de Tweede Wereldoorlog in de Ooijpolder. De bewoners werden in oktober 1944 gedwongen geëvacueerd.

Nog in 1945 begon de centraal geleide wederopbouw van de oorlogsschade.

3. Architectuurhistoricus en bestuurslid van *Monument en Landschap* Pieternel Coenen beschreef in 17 artikelen tussen 2012 en 2017 in de Nieuwsbrieven van *Monument en Landschap* nauwgezet de wederopbouw van de oorlogsschade. Gestaaft met vele foto's van objecten en architectonische details, beschreef ze hoe de wederopbouw tot stand kwam, welke filosofie er achter zat en hoe vooral regionale architecten de herbouw ter hand namen.

4. *Monument en Landschap* ontving subsidie van de gemeente Berg en Dal voor het omwerken van de bijdragen van Pieternel Coenen tot wandelroutes langs de objecten in Ooijpolder en vroeg mij een bloemlezing uit de artikelen van mevrouw Coenen te maken met het oog op die wederopbouw-wandelroutes. Dat werden in eerste instantie vijf wandelingen met een historische inleiding, een hondertal foto's en een typering van de wederopbouw-architectuur.

5. Wandelroutes schieten nu als paddenstoelen uit de herfstgrond. Op het net zijn er met gemak zo'n veertig te vinden in de gemeente Berg en Dal: de aloude N-70 route, de Kabouteroute, natuurwandelingen als “Beken, Bronnen en Bergen” en naar de Sint-Jansberg, de Verhalenroute Holthurnsche Hof, Groesbeekse wandelingen langs de musea, struinroute “Bever als bouwers”, en, onlangs aangekondigd, de Berg-en-Dalse ommetjes. De gemeente heeft vorig jaar een folder samengesteld met een tiental wandelingen, waarvan ook enkele van de app-ontwikkelaar AbelLife. De folder ligt bij het VVV-kantoor en staat op de website van de gemeente.

6. Het bestuur van *Monument en Landschap* zocht contact met Abellife voor het bewerken van mijn tekst tot “echte” wandelingen en de technische realisering van de wandelingen op een smartphone-scherm. Het zijn uiteindelijk drie wandelingen geworden, elk met veel aandacht voor de wederwaardigheden tijdens het laatste half jaar van de Tweede Wereldoorlog en voor de kenmerken van de wederopbouw, maar ook voor het landschap en karakteristieke planten en vogels. Het zijn de route *Beek*, met de genoemde Bartholomeuskerk en directe omgeving als de pastorie en kosterwoning, de Nieuwe Holleweg en het oude Elzental met een uitstap naar De Thornsche Molen en naar Zyfflich; dan de route *Kekerdom en Leuth* met de buitendijkse Laurentiuskerk en de Remigius in Leuth, de monumentale boerderijen De Roeyen en Kapittelshof in Kekerdom en de Dijkhoeve en de Eindsenhof in Leuth/Erlecom; en tenslotte de wandeling in *Ooij en Wercheren*, die start bij Oortjeshekken, voert naar het oude Ooij en de Hubertuskerk, naar Wercheren met de Thornsche Hof en De Wiel, en via de steenfabrieken terug naar Oortjeshekken. Deze laatste route is nu al beschikbaar is op het net.

7. Alle drie staan bijeen in een net verschenen folder “Wederopbouwroutes Ooijpolder”. Daarin staan niet alleen de wandelingen kort beschreven, maar ook hoe u de app’s van Abellife kunt downloaden op uw smartphone en de informatie kunt benutten in het veld. Om de eigenlijke inleider van vanavond niet nog meer voor de voeten te lopen zal ik de folder niet nu al ronddelen, maar krijgt u hem aan het einde van de avond in handen.

8. Tenslotte: in mei krijgt Abellife een nieuwe naam, het wordt Routabel; in mei ook komen de andere twee routes, Beek en Kekerdom/Leuth, beschikbaar.